

گزیده تاریخ معاصر ایران

۱۳۵۷ تا ۱۳۲۰

(با تأکید بر سال ۱۳۴۳)

سرنوشت منصور

سرنوشت مؤلفه اسلامی و منصور

به روایت اسناد ساواک و شهربانی

(جلد دوم)

کاظم مقدم

سرشناسه: مقدم، کاظم، ۱۳۵۴ -
 عنوان و نام پدیدآور: سرنوشت منصور؛ سرنوشت مؤتلفه اسلامی و منصور به روایت اسناد ساواک و شهریاری / کاظم مقدم
 مشخصات نشر: تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (س)، مؤسسه چاپ و نشر عروج، ۱۳۸۹.
 مشخصات ظاهری: ج. ۲ (۲۲۵ ص.)، مصور. ج. ۲.
 فروست: گزیده تاریخ معاصر ایران ۱۳۲۰ تا ۱۳۵۷ (با تأکید بر سال ۱۳۴۲) (جلد دوم)
 شابک: (دوره) 0 - 138 - 212 - 964 - 978 (ج. ۲) 3 - 140 - 212 - 964 - 978 - ISBN
 وضعیت فهرست نویسی: قیفا (ج. ۲)
 یادداشت: کتابند: ص. ۷۱۳ - ۸۲۰ همین به صورت زیرترس. وولست قبلی کتاب حاضر تحت عنوان "خسروث قانونی: گزیده تاریخ معاصر ایران همد با شرح حال شهید حاج صادق امامی ۱۳۰۹-۱۳۴۴" به صورت تک جلدی در سال ۱۳۸۰ منتشر شده است.
 موضوع: ۱. ایران -- تاریخ -- پهلوی، ۱۳۲۰ - ۱۳۵۷. ۲. ایران -- تاریخ -- پهلوی، ۱۳۲۰ - ۱۳۵۷. -- جنبها و قیامها. ۳. ترور -- ایران. ۴. امنی، صادق. ۱۳۰۹ - ۱۳۴۴. ۵. منصور، حسنعلی. ۱۳۰۲ - ۱۳۴۳. -- ترور.
 شناسه افزوده: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (س)، مؤسسه چاپ و نشر عروج.
 رده بندی کنگره: ۶۷ م / ۱۵۰۱ DSR
 رده بندی دیویی: ۸۲۴ / ۹۵۵
 شماره کتابشناسی ملی: ۲۲۰۱۹۶۳

کد / م ۲۵۸۷

مؤسسه چاپ و نشر عروج

- ☐ گزیده تاریخ معاصر ایران (ج. ۲) / سرنوشت منصور
 (سرنوشت مؤتلفه اسلامی و منصور به روایت اسناد ساواک و شهریاری)
 نویسنده: کاظم مقدم
 ناشر: چاپ و نشر عروج (وابسته به مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (س))
 چاپ اول: ۱۳۹۰
 شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه
 قیمت: ۱۶۰۰۰ تومان

• خیابان انقلاب، بین ۱۲ فروردین و قزوین، فروشگاه مرکزی، تلفن: ۶۶۴۰۴۸۷۳ - دورنگار: ۶۶۴۰۰۹۱۵
 • خیابان انقلاب، تقاطع حافظ، فروشگاه شماره ۱، تلفن: ۶۶۷۰۱۲۹۷

مراکز پخش: • خیابان انقلاب، خیابان ۱۲ فروردین، خیابان شهدای زاندارمری، فروشگاه شماره ۲، تلفن: ۶۶۹۵۵۷۲۷
 • حرم مطهر حضرت امام خمینی (س)، ضلع شمالی، فروشگاه شماره ۳، تلفن: ۵۵۲۰۳۸۰۱
 • کلیه نمایندگیهای فروش در استانها

نشانی الکترونیکی: pub@imam-khomeini.ir

فهرست مطالب

۹	 پیشگفتار
۱۲	 نواب الگوی صادق
۱۵	 فصل اول: شرح حال کوتاهی از شهید حاج صادق امانی
۳۵	 فصل دوم: دست‌نوشته‌ها و تصاویر حاج صادق امانی
۶۳	 فصل سوم: گاهشمار تاریخ معاصر ایران
۸۷	 فصل چهارم: فهرست استاد مشاوران و شهربانی
۵۶۱	 فصل پنجم: شرح حال مختصر اشخاص
۵۸۱	 فصل ششم: خاطرات افراد مرتبط با پرونده ترور
۵۸۳	 خاطرات مرحوم حاج سعید امانی
۵۹۰	 خاطرات حجت‌الاسلام محیی‌الدین انواری / رسول جعفریان
۶۰۹	 حاشیه‌ای بر یک روایت / اسدالله بادامچیان
۶۲۲	 مبارزه مسلحانه نمی‌کردیم / حاج حبیب‌الله عسکراولادی
۶۴۶	 می‌گفتیم باید کاری کرد / حاج هاشم امانی
۶۶۴	 خاطرات حاج ابوالفضل حاج حیدری
۶۷۴	 حاج مهدی شفیق از زبان خود
۶۸۴	 او شاگرد و مجذوب برادرم بود / حاج هاشم امانی
۶۸۹	 گفتگو پیرامون شهید عراقی / حاج هاشم امانی
۷۰۰	 عراقی جوانمرد بود / حاج علی حبیب‌الهیان
۷۰۸	 شاه‌گفت پرونده مختومه شود / اسدالله بادامچیان
۷۱۳	 فصل هفتم: فهرست منابع کتاب

سخن ناشر

ماجرای ترور حسنعلی منصور، نخست‌وزیر رژیم پهلوی، در بهمن ۱۳۴۳ موضوعی است که تاکنون درباره آن بسیار گفته و نوشته‌اند؛ تروری که در زنجیره حوادث انقلابی سالهای نخستین دهه چهل جای گرفت و به واکنشی از سوی انقلابیون در قبال تبعید رهبر محبوب خویش «امام خمینی» به اتهام مخالفت با مصونیت قضایی اتباع امریکایی در ایران، تعبیر گردید.

آنچه تاکنون درباره این رویداد گفته شده بیشتر حول محور هویت ضاربان منصور، چگونگی و دلایل این اقدام، صورت شرعی آن و نتایج و پیامدهایش بوده است و تقریباً تمامی روایت‌ها حکایت از وابستگی سیاسی ضاربان به یکی از گروههای فعال سیاسی وقت دارد.

اثر حاضر، ضمن روایت مکرر آن حادثه، درباره هویت و وابستگی سیاسی ضاربان نخست‌وزیر وقت، اما و اگراهایی مطرح کرده و با استناد به برخی اسناد و مدارک مدعی است، آنچه تاکنون در این باره گفته و نوشته شده، همه ماجرا نیست.

مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی، بدون تأیید یا رد این ادعا، و صرفاً به منظور هر چه روشتر شدن ابعاد آن حادثه مهم تاریخ معاصر ایران، اقدام به نشر این اثر نموده و امیدوار است راهی فرا روی محققان و اهل خُبرت گشوده باشد.

بدیهی است که نقطه نظرهای مطروحه در کتاب، دیدگاه مؤلف محترم بوده و ناشر در این خصوص نظر خاصی ندارد.

مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (س)

فصل صفر

پیشگفتار

پیشگفتار

از جمله دشوارترین نوشته‌ها، نوشته‌های تاریخی است. و زمانی این دشواری پیش از حد خواهد شد که مؤلف در زمان واقعه نباشد و بخواهد واقعیات را آن‌گونه که بوده بنگارد.

بنابراین هرچه تلاش کند، راه برای اشتباه باقی خواهد ماند. و این مشکل در تألیف این کتاب دو چندان شد؛ زیرا واقعه‌ای سری، در زمانی که آگاهان اصلی آن در بین ما نیستند، مورد تألیف قرار گرفت؛ و آنان نیز که هستند، یاد ایام در ذهنشان، دستخوش کھولت سن شده، و یادآوری آن برایشان چندان ساده نخواهد نمود.

در کتابهای غیرتاریخی، غلط‌آملائی، زیاد مشکل‌آفرین نیست، زیرا از کلمات پسین و پیشین، صحیح آن مشخص خواهد گشت. ولی این راحتی، در نوشته‌های تاریخی بسیار مشکل می‌نماید؛^۱ چرا که اگر یک کلمه یا یک رقم تاریخی اشتباه نوشته و یا نقل شود، باید رنجهای کشید تا واقع از منقول، یافت شود؛ که ما با این مشکل - مخصوصاً در نشریات و روزنامه‌ها و نیز کتابهای مورد مراجعه - بسیار دست و پنجه نرم نمودیم. البته اینجانب مدعی بهترین نیستم و آمادگی لازم را جهت دریافت انتقادات و پیشنهادات مستند و بی‌غرض عزیزان دارم.

سند که در ذیل می‌آید، اسامی عزیزانی است که از دوستان و ارادتمندان آن شهید هستند و قصد انجام نمونه‌ای، همانند این مجموعه را داشتند، که توفیقی حاصل نکردند، و همین مطلب دلیلی است بر سختی انجام این نمونه آثار.

۱- مثلاً در کتاب «حماسه شهید» که توسط مرکز اسناد انقلاب اسلامی چاپ شده، در خاطرات انتهای کتاب و نوشته‌های دیگر، بعضی از مطالب اشتباه و یا غلط پیاده شده است - که شگفتی مرابه همراه داشت - بعدها این قبیل نوشته‌ها، مدارک نوشته‌های دیگری می‌شوند، که به مرور زمان، کشف مسایل تاریخی را مشکل‌آفرین می‌کنند. و نمونه آن در کتب تاریخی ما بسیار است.

تاریخ: ۷۴/۶/۹

ستاد تنظیم آثار شهید حاج صادق امانی

بسم الله الرحمن الرحيم

در مورخه ۷۴/۶/۹ اشخاصی که به ترتیب

۱- آقای حاج سعید امانی

۲- آقای حاج هاشم امانی

۳- آقای حاج هادی امانی

۴- آقای حاج اسدالله بادامچیان

۵- آقای حاج احمد قدیریان

۶- آقای حاج مهدی امانی

۷- آقای حاج تقی امانی

۸- آقای حاج قاسم امانی

۹- آقای حاج جواد امانی

۱۰- آقای حاج اکبر بادامچیان

۱۱- آقای حاج محمدعلی امانی

۱۲- آقای حاج حسین بادامچیان

۱۳- آقای عباس امانی به عنوان هیأت امناء (آقای حاج علی رضا اسلامی غائب

هستند) در منزل آقای حاج احمد قدیریان تشکیل جلسه داد. و پیرامون ایجاد ستادی

جهت جمع آوری و تنظیم آثار شهید حاج صادق امانی تبادل نظر کرده و در مجموع کلیه

افراد حاضر با ایجاد این ستاد موافقت داشته و تصمیمات زیر اتخاذ گردید. گزارش هیأت

اجرایی به هیأت امناء ماهیانه است.

- فعلاً به صورت ستاد به ریاست و مدیریت آقای حاج سعید امانی و آقای حاج

هادی امانی و حاج قاسم امانی و حاج احمد قدیریان و حاج جواد امانی و عباس امانی به

عنوان هیأت اجرایی انتخاب گردیدند. و امور فرهنگی و مالی و ... را همین هیأت انجام

می دهند.

امضاء تمامی افراد مذکور

نواب الگوی صادق

پس از شکل گیری گروه فداییان اسلام در سال ۱۳۲۴-۲۵، این گروه در اندک زمانی توانست با جذابیتهای شکلی و محتوایی خود و نیز شور و هیجانی که در ابراز آن به خرج می داد که این جذابیتهای را مدیون روحیات شخص نواب بود، به سرعت در بین برخی از اقشار و توده های مردم، مخصوصاً مذهبیون معترض به حکومت شاه، جای باز کند. این جذابیتهای به صورتی بوده است، که وقتی خاطرات افراد همزمان او را مرور می کنیم، تمامی آنها به آن اعتراف دارند و انقلابیون نسل دوم او، کم و بیش در جلسات فداییان اسلام و مخصوصاً در سخنرانی های نواب شرکت می کرده اند. برخی از آنها با آنکه نمی خواهند خود را عضو فداییان بنامند و صریحاً منکر عضویت در آن می شوند، اما با این حال ابایی ندارند که بگویند: نواب جذبه خاصی داشت و سخنرانیهایش آنها را به خود جلب و جذب کرده بوده است.

در این میان، پس از شهادت نواب و از هم پاشیده شدن گروه فداییان اسلام، یعنی حدود یک دهه بعد، افرادی توانستند به تقلید از نواب و گروه فداییان اسلام، الگو برداری و همانند سازی بکنند. البته اغلب این گروه ها که آماری دقیقی نیز از آن در دست نیست، نتوانستند همانند گروه نواب صفوی، نام گستر و فراگیر و واقعاً تأثیر گذار شوند. از آن جمله «گروه شیعیان» است که به گفته چندین تن از ریش سفیدان انقلابی نسل دوم، این گروه مولود فداییان اسلام می باشد.

همان گونه که نواب در برهه ای از زمان، عذر عده ای از اعضای خود را خواست. و آنها مجبور شدند از فداییان اسلام جدا شوند. گروه شیعیان نیز پس از گذشت زمانی از تأسیس، اخراجی های خود خواسته ای داشت که با اراده خود، و بنا به دلایلی از گروه شیعیان جدا شدند. این افراد به سرپرستی حاج صادق امانی، خود گروهی تشکیل دادند که به حلقه «مسجد شیخ علی» معروف شد. و بعدها منشأ آثاری خاص خود در تاریخ معاصر ایران گشتند.

صرف نظر از شباهتهایی که گروه مسجد شیخ علی به گروه فداییان اسلام داشت، آنچه از همه بیشتر خود نمایی می کند شباهتها و الگو پذیری حاج صادق امانی از «مجتبی